

Sprawozdanie z konferencji naukowej „Sztuka i polityka – kino, film”

(Toruń, 20–21 października 2010 roku)

Polityka jest dziedziną przenikającą wiele sfer życia, w tym często oddziałuje na kulturę, twórców i ich dzieła. Sztuka filmowa stała się w XX i XXI wieku nieodłącznym elementem politycznego rytuału i często jest związana z ideologią, niesie bowiem wartości polityczne, integruje oraz mobilizuje do działania kolektywnego w ramach wyznawanego przez grupy światopoglądu. Można założyć, że sztuka wzmacnia przekaz polityczny i czyni go bardziej zrozumiałym i atrakcyjnym dla odbiorcy. Z drugiej strony, dostrzega się negatywny wpływ polityki na sztukę. Okazją do dyskusji nad powyższymi kwestiami była konferencja zorganizowana przez Katedrę Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UMK we współpracy z Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” w Toruniu, gdzie odbywały się obrady.

Konferencja „Sztuka i polityka – kino, film” była drugą z cyklu spotkań na temat związków między sztuką i polityką. Pierwsza odbyła się w październiku 2009 roku i została poświęcona muzyce rockowej. Tym razem politolodzy, socjologowie, kulturoznawcy, filmoznawcy, filozofowie, filologowie oraz praktycy i dziennikarze piszący o kinie spotkali się, aby wymienić swoje refleksje na temat interakcji polityki z filmem.

Całość dyskusji podzielono na pięć paneli. W pierwszym, zatytułowanym „W paradygmacie studiów kulturowych”, znalazły się wystąpienia dotyczące socjalizacyjnej funkcji kina, roli recenzji filmowej czy konstruktów filmu polskiego. Swoje rozważania zaprezentował m.in. prof. Marek Jeziński (UMK) w referacie „Bohaterowie naszych czasów: rockowa mitologia i jej filmowe reprezentacje” i prof. Jerzy Biniewicz (UWr), który wygłosił wykład na temat „Recenzji filmowej jako formy dyskursu publicznego”. Drugi panel był poświęcony sztuce w służbie ideologii i polityki. Dyskutowano na temat multimedialnych obrazów polityki oraz roli sztuki w ramach propagowania ideologii państwowej. Znalazł się tu m.in. referat prof. Ilony Politowicz (UZ) „Multimedialne obrazy polityki” zaprezentowany w zastępstwie przez mgr Ewę Markowiak (UZ) czy też dezyderat dr Anny Ildzikowskiej-Czubaj (UAM) zatytułowany „Polska młodzież śpiewa polskie piosenki w kinie i telewizji”. Trzeci panel był kontynuacją poprzedniego. Swoje wystąpienia za-

prezentowali: mgr Ewa Markowiak (UZ) – „Kolor w obrazie politycznym”, dr Kamil Minkler (UO) – „Kino jako sfera świadomości politycznej. O włoskich filmach politycznych w latach 70.: konwencje, strategie, problemy” i dr Marcin Lisiecki (UMK) – „Cóż my mamy oprócz nędzy? Marksistowskie wątki we wczesnych filmach Piera Paola Pasoliniego”.

Kolejny dzień obrad rozpoczął się od kontynuowania rozważań na temat sztuki w służbie ideologii i polityki. W panelu czwartym swój referat przedstawili m.in. mgr Bartosz Szwejkowski (UMK) – „W pogoni za skandalem – analiza filmu dokumentalnego *Władcy marionetek* Tomasza Sekielskiego”, mgr Olga Rakhaeva (PAN) – „Rosja i Rosjanie w kinie polskim: uwarunkowania polityczne” czy dr Radosław Kubicki (UH-P Kielce) – „Obraz Waldemara Pawłaka w filmie i telewizji”. Ostatni panel był poświęcony fenomenom społecznym obserwowanym w filmie. Znalazły się tu wystąpienia dr. Daniela Przęstka (UW) – „Wyzwolenie bez Wyzwolenia. Aktorzy prowincjonalni Agnieszki Holland – nadzieje i porażki społeczne końca lat 70.”, dr Magdaleny Matei (UMK) – „Śmierć prezydenta według Agnieszki Holland. Perspektywa artystki i obywatelki” czy mgr. Tomasza Żaglewskiego (UAM) – „Sen jest prawdziwy – *Avatar* Jamesa Camerona i *Incepcja* Christophera Nolana jako utopia i antyutopia społeczeństwa informacyjnego”.

Oprócz referatów w ramach konferencji zaprezentowano projekt re:metropolis autorstwa S.N. Iguratha na podstawie filmu Fritza Langa. Następnie odbyła się interesująca debata na temat: „Koniec polityki w filmie?” z udziałem Marka Jezińskiego (UMK), Artura Majera (PISF) i Kamila Minklera (UO), dotycząca m.in. dylematu, czy współczesny film jest pozbawiony elementów propagujących określoną ideologię. Zainteresowanie tą dyskusją znalazło wyraz w wielu pytaniach zadawanych przez publiczność.

Spotkanie było okazją do wymiany poglądów i doświadczeń na temat wpływu polityki na kształt polskiej i światowej kinematografii. Zastanawiano się również nad przyszłością filmu i funkcją, jaką będzie pełnił za kilkanaście czy kilkadziesiąt lat. Niewątpliwie takie konferencje z udziałem naukowców i praktyków pozwalają na gruntowną analizę wielu istotnych zjawisk społecznych.

Aleksandra Seklecka
(Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)